Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
21 päivänä maaliskuuta 2024[1]

**Asia C-793/22**

**Biohemp Concept SRL**
**vastaan**
**Direcția pentru Agricultură Județeană Alba**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulian ylioikeus, Romania))

Ennakkoratkaisumenettely – Yhteinen maatalouspolitiikka – Asetukset N:o 1307/2013 ja N:o 1308/2013 – Hampun viljely – Maatalousmaan käsite – Maa-alueiden, joilla on maa- ja karjatalousteknisiä rakennuksia tai rakennelmia maataloustuotannon tarpeisiin, sulkeminen käsitteen ulkopuolelle – Kielto, joka koskee hampun viljelemistä vesiviljelyjärjestelmissä suljetuissa tiloissa – Hampun kannabidiolin (CBD) pitoisuuden suurentuminen – Kansanterveyden suojelu

1. Hampun viljely sallitaan yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä rajoituksin, joiden tarkoituksena on varmistaa, että viljellään vain lajikkeita, jotka pienen psykotrooppisten kannabinoidien pitoisuuden vuoksi eivät sovellu kannabiksen ja muiden vastaavien huumausaineiden valmistamiseen.

2. Unionin tuomioistuimen on annettava tässä ennakkoratkaisuasiassa ratkaisu siitä, sopiiko Romanian viranomaisten toteuttama toimenpide yhteen unionin oikeuden kanssa, kun siinä kielletään hampun viljely suljetuissa ja muokatuissa tiloissa, joissa on vesiviljelyjärjestelmä.

[1] Alkuperäinen kieli: espanja.

# I Asiaa koskeva lainsäädäntö

## *A Unionin lainsäädäntö*

### *1. Asetus (EU) 1307/2013* [2]

3. Johdanto-osan 28 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Hamppua koskevat erityiset toimenpiteet olisi säilytettävä, jotta perustukeen oikeutettujen viljelysten joukkoon ei voitaisi kätkeä hamppumarkkinoita vahingoittavia laittomia viljelyksiä. Sen vuoksi tukea olisi vastaisuudessakin myönnettävä ainoastaan sellaisille viljelyaloille, joille kylvetyt hamppulajikkeet antavat tietyt takeet niiden psykotrooppisten aineiden pitoisuudesta.”

4. Asetuksen 4 artiklan (”Määritelmät ja niihin liittyvät säännökset”) sanamuoto on seuraava:

”1. Tässä asetuksessa tarkoitetaan

– –

c) ’maataloustoiminnalla’

   i) maataloustuotteiden tuottamista, kasvatusta tai viljelyä sadonkorjuu, lypsäminen sekä tuotantoeläinten kasvatus ja pito maataloustarkoituksiin mukaan luettuina, – –

   – –

d) ’maataloustuotteilla’ perussopimusten liitteessä I lueteltuja tuotteita, kalastustuotteita lukuun ottamatta, sekä puuvillaa;

e) ’maatalousmaalla’ pellon, pysyvien nurmien ja pysyvien laidunten tai pysyvien viljelykasvien pinta-alaa;

f) ’peltoalalla’ kasvien tuotantoa varten viljeltyä maata tai viljelyyn käytettävissä olevaa kesantomaata, mukaan luettuina asetuksen (EY) N:o 1257/1999 22, 23 ja 24 artiklan, asetuksen (EY) N:o 1698/2005 39 artiklan ja asetuksen (EU) N:o 1305/2013 28 artiklan mukaisesti kesannoidut alat, riippumatta siitä, onko kyseisellä maalla kasvihuoneita tai kiinteä tai irtonainen suoja;

– –”.

5. Asetuksen 32 artiklassa (”Tukioikeuksien aktivoiminen”) säädettiin seuraavaa:

”1. Viljelijälle myönnetään perustukijärjestelmässä tukea 33 artiklan 1 kohdan mukaisella ilmoituksella, kun tukikelpoisiin hehtaareihin liittyvät tukioikeudet on aktivoitu tukioikeudet myöntäneessä jäsenvaltiossa – –

[2] Yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta 17.12.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2013, L 347, s. 608).

2. Tässä osastossa 'tukikelpoisella hehtaarilla' tarkoitetaan

a) tilan maatalousmaata, mukaan lukien maa, joka ei ollut 30 päivänä kesäkuuta 2003 hyvässä maatalouskunnossa niissä unioniin 1 päivänä toukokuuta 2004 liittyneissä jäsenvaltioissa, jotka päättivät liittymisestä alkaen soveltaa yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmää, jota käytetään maataloustoimintaan tai silloin kun maata käytetään myös muuhun kuin maataloustoimintaan, sitä käytetään valtaosin maataloustoimintaan; – –

– –

3. Edellä olevan 2 kohdan a alakohdan soveltamiseksi

a) silloin kun tilan maatalousmaata käytetään myös muuhun kuin maataloustoimintaan, sitä katsotaan käytettävän valtaosin maataloustoimintaan, jos maataloustoimintaa voidaan harjoittaa ilman, että muun kuin maataloustoiminnan voimakkuus, luonne, kesto ja ajankohta haittaa sitä merkittävästi;

b) jäsenvaltiot voivat laatia luettelon maasta, jota käytetään valtaosin muuhun kuin maataloustoimintaan.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava perusteet tämän kohdan täytäntöön panemiseksi alueellaan.

4. Alat ovat tukikelpoisia vain, jos ne ovat tukikelpoisen hehtaarin määritelmän mukaisia koko kalenterivuoden ajan, jollei kyseessä ole ylivoimainen este tai poikkeukselliset olosuhteet.

– –

6. Hampun tuotantoon käytetyt alat ovat tukikelpoisia vain, jos käytettyjen lajikkeiden tetrahydrokannabinolipitoisuus on enintään 0,2 prosenttia.”

*2. Asetus N:o 1308/2013* [3]

6. Asetuksen 1 artiklassa (”Soveltamisala”) säädetään seuraavaa:

”1. Tässä asetuksessa vahvistetaan yhteinen markkinajärjestely maataloustuotteille, joilla tarkoitetaan kaikkia perussopimusten liitteessä I lueteltuja tuotteita, lukuun ottamatta kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetuissa unionin säädöksissä määriteltyjä kalastus- ja vesiviljelytuotteita.

2. Edellä 1 kohdassa määritellyt maataloustuotteet jaetaan seuraaviin, liitteessä I olevassa vastaavassa osassa lueteltuihin aloihin:

– –

h) pellava ja hamppu, VIII osa;

– –”.

[3] Maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta 17.12.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2013, L 347, s. 671).

7. Liitteessä I (”Luettelo 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista tuotteista”) olevassa VIII osassa mainitaan ”Hamppu (*Cannabis sativa L.*)” CN-koodilla 5302.

8. Asetuksen 189 artiklassa (”Hampun tuonti”) säädetään seuraavaa:

”1. Seuraavia tuotteita voidaan tuoda unioniin vain, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) CN-koodin 5302 10 00 raaka hamppu, joka täyttää asetuksen (EU) N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohdassa ja 35 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset;

b) CN-koodin ex 1207 99 20 kylvettäviksi tarkoitetut hampunsiemenet, joiden mukana on todisteet siitä, että asianomaisen lajikkeen tetrahydrokannabinolipitoisuus ei ylitä asetuksen (EU) N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohdan ja 35 artiklan [3 kohdan] mukaisesti vahvistettua pitoisuutta;

c) CN-koodin 1207 99 91 muut kuin kylvettäviksi tarkoitetut hampunsiemenet, joita tuovat vain jäsenvaltion hyväksymät tuojat, jotta varmistetaan, että tällaisia siemeniä ei käytetä kylvämiseen.

2. Tämän artiklan soveltaminen ei rajoita niiden tiukempien sääntöjen soveltamista, joita jäsenvaltiot ovat antaneet Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta ja WTO:n maataloussopimuksesta johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi”.

## *B Kansallinen lainsäädäntö*

### *1. Maanomistusta koskeva laki nro 18/1991* [4]

9. Lain 2 §:n a kohdassa säädetään seuraavaa:

”Käyttötarkoituksesta riippuen maa-alueita ovat:

a) maatalouskäyttöön tarkoitetut maa-alueet:

– tuottavat maatalousmaat – peltoalat, viinitarhat, hedelmätarhat, viinitaimitarhat, hedelmäpuutaimitarhat, humala- ja mulperiviljelmät, pysyvät niityt, kasvihuoneet, kasvutunnelit, kylvöalustat ja vastaavat rakennelmat;

– maa-alueet, joilla on metsäkasvillisuutta, jos ne eivät kuulu metsätalousalueisiin, metsälaitumet;

– maa-alueet, joilla on maa- ja karjatalousteknisiä rakennuksia ja laitoksia, kalanviljelylaitoksia ja maanparannusjärjestelmiä, teknisiä teitä ja maatalousteitä, laitureita ja varastoja, jotka palvelevat maataloustuotannon tarpeita;

– tuottamattomat maa-alueet, joita voidaan muokata ja käyttää maataloustuotannossa”.

[4] Maanomistuksesta 19.2.1991 annettu laki nro 18/1991 (Legea nr. 18/1991, din 19 februarie 1991, a fondului funciar) (Monitorul Oficial al României, osa I, nro 1, 5.1.1998), sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna. Jäljempänä laki nro 18/1991.

*2. Laki nro 339/2005* [5]

10. Lain 12 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Kansallisen lainsäädännön alaisia aineita sisältävien kasvien viljely on sallittua vain, jos niitä käsitellään teknisiin tarkoituksiin varsien, kuitujen, siementen ja öljyn tuottamiseksi lääketieteellisiin ja tieteellisiin tarkoituksiin ja ainoastaan maataloudesta, metsätaloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaavan ministeriön luvalla, joka annetaan maataloudesta ja maatalouden kehittämistä vastaavien maakunnallisten viranomaisten tai Bukarestin kaupungin kautta, tämän lain 42 §:n 1 momentin e kohdan määräysten sekä niiden soveltamista koskevien soveltamissäännösten mukaisesti laadittujen vuosittaisten arvioiden mukaisesti.

[– –]

4) Kannabiksen ja oopiumiunikon valtuutetuilla viljelijöillä on velvollisuus kylvää hallinnassaan olevaan maahan vain Romanian viralliseen viljelykasvilajikkeiden ja -hybridien luetteloon tai Euroopan yhteisöjen luetteloihin rekisteröityjen lajikkeiden siemeniä, joita ovat tuottaneet maataloudesta, metsätaloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaavan ministeriön alueellisten siementenvalvonta- ja sertifiointiviranomaisten kautta valtuuttamat yksiköt.”

*3. Lain nro 339/2005 soveltamissäännökset* [6]

11. Soveltamissäännösten 4 §:n 5 momentin b kohdan sanamuoto on seuraava:

”Huumausaineita ja psykotrooppisia aineita sisältävien kasvien viljelyyn teollisuus- ja/tai elintarvikekäyttöön, käytettäväksi tieteen tai tekniikan alalla tai siementen tuotannossa tarvittavan viljelyluvan saadakseen viljelijän on tehtävä maataloudesta vastaaville piirikuntatason viranomaisille tai Bukarestin kaupungille hakemus – –. Hakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä luvan tarkoituksesta riippuen:

[– –]

b) omistusoikeusasiakirjat, pöytäkirjat/hallintaoikeustodistukset tai muut asiakirjat, jotka osoittavat maatalousmaan laillisen käytön;

[– –]”.

## II Tosiseikat, riidan kohde ja ennakkoratkaisukysymykset

12. Biohemp Concept SRL (jäljempänä Biohemp) haki 14.1.2021 Direcția pentru Agricultură Județeană Albalta (jäljempänä maakunnallinen viranomainen) lupaa hampun (*Cannabis sativa L.*) viljelyyn 0,54 hehtaarin alalla.

[5] Huumaavia ja psykotrooppisia kasveja, aineita ja valmisteita koskevasta oikeudellisesta sääntelystä 29.11.2005 annettu laki nro 339 (Legea nr. 339 din 29 noiembrie 2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope) (Monitorul Oficial al României, I osa, nro 1095, 5.12.2005) Jäljempänä laki 339/2005.

[6] Huumaavia ja psykotrooppisia kasveja, aineita ja valmisteita koskevasta oikeudellisesta sääntelystä annetun lain nro 339/2005 soveltamisesta 22.12.2006 annetut soveltamissäännökset (Normele metodologice din 22 decembrie 2006 de aplicare a prevederilor Legii nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope), hyväksytty hallituksen päätöksellä nro 1915/2006 (Monitorul Oficial al României, I osa, nro 18, 11.1.2007). Jäljempänä lain nro 339/2005 soveltamissäännökset.

13. Maakunnallinen viranomainen myönsi 27.1.2021 luvan vain 0,50 hehtaarin alalle. Se sitä vastoin epäsi luvan 0,04 hehtaarin alan osalta, koska kyseessä ei ollut maatalousmaa vaan maa- ja karjatalousteknisen käyttöön tarkoitettu rakennus, jollainen ei täytä lain nro 339/2005 soveltamissäännösten 4 §:n 5 momentin b kohdan edellytyksiä.

14. Biohemp teki 27.1.2021 tehdystä päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jonka maakunnallinen viranomainen hylkäsi 17.2.2021.

15. Biohemp nosti 13.4.2021 Tribunalul Albassa (Alban alioikeus, Romania) kanteen, jolla se vaati luvan myöntämistä koko 0,54 hehtaarin alalle.

16. Alioikeus hylkäsi Biohempin kanteen ja vetosi lähinnä perusteluihin, jotka liittyivät kansallisten oikeussääntöjen soveltamiseen. [7]

17. Biohemp teki Curtea de Apel Alba Iuliaan (Alba Iulian ylioikeus, Rumanía) valituksen, jossa se korostaa merkityksellisinä seikkoina sitä, että suojatussa 400 neliömetrin suuruisessa tilassa pyritään viljelemään vesiviljelyjärjestelmän avulla hamppua, jonka sallittu tetrahydrokannabinolin [8] pitoisuus on enintään 0,2 prosenttia.

18. Biohemp väittää vastaavasti, että viljelemällä hamppua suojatussa tilassa saadaan kasveja, joiden kannabidiolin [9] pitoisuus on 12–14 prosenttia, kun taas avomaalla (maatalousmaalla) viljellyn hampun CBD-pitoisuus on enintään 1 prosenttia. Hampunjalostajat ostavat mieluummin suojatuissa tiloissa viljeltyä hamppua sen paljon suuremman CBD-pitoisuuden vuoksi.

19. Näiden tietojen perusteella kanteessa nojaudutaan sekä kansalliseen lainsäädäntöön [10] että unionin lainsäädäntöön liittyviin perusteluihin. Viimeksi mainitun osalta Biohemp esittää kanteeseen sisältyvien oikeuskäytäntöviittausten [11] lisäksi, että missään unionin oikeussäännössä ei edellytetä hampun viljelemistä yksinomaan avomaalla, joten siinä sallitaan hampun tuottaminen suojatuissa tiloissa eli kasvihuoneissa, kasvutunneleissa ja muissa vastaavissa tiloissa. Rajoittamalla hampun viljelyn avomaalla tapahtuvaksi maakunnallinen viranomainen kieltäytyisi tunnustamasta Euroopan komission jo tunnustamaa elinkeinoa ja epäisi näin ollen romanialaisilta maanviljelijöiltä pääsyn sisämarkkinoille EUT-sopimuksen vastaisesti.

7 Alioikeuden mielestä oli merkityksetöntä, että Biohempillä oli käytössään koko 0,54 hehtaarin suuruinen alue, joka on merkitty maatalousrekisteriin, koska sovellettavat säännökset koskevat ”maatalousmaan” laillista käyttöä. Varastoa ei voida rinnastaa lain nro 339/2005 soveltamissäännösten 4 §:n 5 momentin b kohdassa tarkoitettuun maatalousmaahan. Kyseisessä pykälässä ei viitata ”maatalouskäyttöön tarkoitettuihin” maa-alueisiin, vaan suppean määritelmän mukaisesti tuottavaan maatalousmaahan, joka mainitaan lain nro 18/1991 2 §:n a kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa.

8 Jäljempänä THC.

9 Jäljempänä CBD.

10 Biohempin mielestä laissa nro 339/2005 ei säädetä minkäänlaisia rajoituksia sille, missä hamppua voidaan viljellä. Sen soveltamissäännökset eivät sisällä tuottavan maatalousmaan käsitettä vaan ainoastaan maatalousmaan käsitteen. Siten maatalousmaan käsitteen tulkinta laajasti siten, että sillä tarkoitetaan lain nro 18/1991 2 §:n a kohdassa säädettyä maatalouskäyttöön tarkoitettua maa-aluetta, olisi oikea tulkinta. Vaikka lisäksi 400 neliömetrin suuruista varastoa käytettiin sen rakentamisen ja maarekisteriin merkitsemisen ajankohtana maa- ja karjatalousteknisiin tarkoituksiin, se on nyt uudistettu ja sitä käytetään nykyisin suojattuna tilana kasvien viljelyyn. Tämä ilmenee todistuksesta, joka on annettu Pianun kunnan (Romania) kunnanvirastossa ja joka koskee sen merkitsemistä maatalousrekisteriin.

11 Biohemp viittaa 16.1.2003 annettuun tuomioon Hammarsten (C-462/01, EU:C:2003:33; jäljempänä tuomio Hammarsten); 19.11.2020 annettuun tuomioon B. S. ja C. A. (Kannabidiolin (CBD) markkinoille saattaminen) (C-663/18, EU:C:2020:938; jäljempänä tuomio B. S. ja C. A. (Kannabidiolin (CBD) markkinoille saattaminen), sekä 11.7.2008 annettuun määräykseen Babanov (C-207/08, ei julkaistu, EU:C:2008:407).

20. Maakunnallinen viranomainen vastustaa Biohempin vaatimusta esittämällä niin ikään kansalliseen oikeuteen[12] ja unionin oikeuteen liittyviä perusteluja. Se puolustautuu viimeksi mainitun osalta tiivistetysti seuraavalla tavalla:

– Romaniassa viljeltävä hamppu, jonka THC-pitoisuus on alle 0,2 prosenttia ja jota valvoo maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaava ministeriö, on peltokasvi, jota viljellään alan kirjallisuudessa kuvatun viljelytekniikan mukaisesti siellä, missä kasvin ilmasto- ja maaperävaatimukset täyttyvät.

– Komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 639/2014[13] liitteessä III olevassa 2.1 kohdassa (”Näytteet”) ja 2.2 kohdassa (”Näytteiden koko) vahvistetusta THC-pitoisuuden määrittämistä koskevasta näytteenottokäytännöstä A ilmenee, että hamppua viljellään avomaalla.

21. Tässä asiayhteydessä Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulian ylioikeus) on esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksia N:o 1307/2013 ja N:o 1307/2013 sekä SEUT 35, SEUT 36 ja SEUT 38 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään hampun (*Cannabis sativa L.*) viljely vesiviljelyjärjestelmissä suljetuissa muokatuissa tiloissa?”

## III Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

22. Ennakkoratkaisupyyntö jätettiin unionin tuomioistuimeen 29.12.2022.

23. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Romanian hallitus ja Euroopan komissio.[14] Nämä molemmat samoin kuin Biohemp olivat edustettuina 25.1.2024 pidetyssä istunnossa.

## IV Oikeudellinen arviointi

### *A Tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten täyttyminen*

24. Romanian hallitus väittää, että ennakkoratkaisukysymystä ei voida tutkia SEUT 35 ja SEUT 36 artiklan tulkinnan osalta. Se vetoaa vastustustaan tukeakseen yhden ainoan jäsenvaltion sisälle rajoittuvia tilanteita koskevaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön[15] ja siihen, että ennakkoratkaisupyynnössä ei selitetä, miten nämä kaksi artiklaa liittyvät riitaan.

[12] Sovellettavien säännösten mukaan luvan myöntämistä varten on esitettävä asiakirjat, jotka koskevat tuottavaa maatalousmaata, eivät rakennuksia. Käsitettä ”maatalousmaa” on tulkittava suppeasti eli laissa nro 18/1991 tarkoitetuksi tuottavaksi maatalousmaaksi. Jos käsitettä tulkittaisiin laajasti, se merkitsisi, että hamppua voitaisiin viljellä myös muilla laissa luokitelluilla maatalouskäyttöön tarkoitetuilla maa-alueilla (kuten maa-alueilla, joilla on metsäkasvillisuutta, tai tuottamattomilla maa-alueilla), mikä on mahdotonta. Maatalousmaat ovat eri asia kuin maa-alueet, joilla on maa- ja karjataloustekniisiä rakennuksia, vaikka ne molemmat ovat maatalouskäyttöön tarkoitettujen maa-alueiden alaluokkia.

[13] Yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 täydentämisestä ja mainitun asetuksen liitteen X muuttamisesta 11.3.2014 annettu komission delegoitu asetus (EUVL 2014, L 181, s. 1). Liite III (Unionin menetelmä hamppulajikkeiden delta-9-tetrahydrokannabinolipitoisuuden kvantitatiiviseksi määrittämiseksi) otettiin asetukseen delegoidun asetuksen (EU) N:o 639/2014 muuttamisesta hampun viljelyyn liittyvien valvontatoimenpiteiden – – osalta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 liitteen X muuttamisesta 15.2.2017 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) 2017/1155 (EUVL 2017, L 167, s. 1).

[14] Alueellinen viranomainen jätti kirjalliset huomautuksensa määräajan päättymisen jälkeen, mistä syystä unionin tuomioistuin sivuutti ne.

[15] Tuomio 15.11.2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, 55 kohta). Jäljempänä tuomio Ullens de Schooten.

25. Unionin tuomioistuimen mukaan yleissääntönä on, ettei EUT-sopimuksen liikkumisvapauksia koskevia määräyksiä lähtökohtaisesti ole sovellettava tilanteeseen, jonka kaikki osatekijät rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisälle.[16] Tästä yleissäännöstä on kuitenkin tehty neljä poikkeusta, joissa on kyse yhden ainoan jäsenvaltion sisälle rajoittuvasta tilanteesta, josta kuitenkin voidaan pyytää unionin oikeussääntöjen tulkintaa. Näihin poikkeuksiin liittyviä yksityiskohtia selitetään tuomiossa Ullens de Schooten, eikä niitä ole tarpeen kuvata tässä.[17]

26. Jotta edistettäisiin unionin oikeuden tulkintaa tapauksessa, jossa on kyseessä yhden ainoan jäsenvaltion sisälle rajoittuva tilanne, unionin tuomioistuin edellyttää, että ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa välipäätöksessä ilmoitetaan konkreettiset seikat, joiden perusteella voidaan vahvistaa, että riidan, jonka kaikki osatekijät rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisälle, kohde tai olosuhteet sekä unionin oikeussäännöt, joiden tulkintaa pyydetään, liittyvät toisiinsa.

27. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on siis ilmoitettava, miltä osin ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevalla oikeusriidalla sen puhtaasti sisäisestä luonteesta huolimatta on sellainen liittymä perusvapauksia koskeviin unionin oikeuden määräyksiin, joka tekee pyydetyn tulkinnan välttämättömäksi oikeusriidan ratkaisemiselle.[18]

28. Tässä asiassa voitaisiin teoriassa katsottava loukattavan sijoittautumisvapautta (Romanian lainsäädännössä kielletään hampun viljelyä koskevan itsenäisen liiketoiminnan harjoittaminen suljetuissa tiloissa) ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta (Biohemp ei voisi valmistaa kyseisissä tiloissa hamppua viedäkseen sitä muihin jäsenvaltioihin, joissa on kysyntää tälle tuotteelle).

29. Välipäätökseen ei kuitenkaan sisälly mitään erillisiä perusteluja, jotka koskisivat tarvetta tulkita SEUT 35 ja SEUT 36 artiklaa (eikä myöskään sijoittautumisvapautta koskevaa SEUT 49 artiklaa). Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee vain, että Biohemp väittää tehneensä tuottamaansa hamppua koskevia myyntisopimuksia muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden jalostusyritysten kanssa.

30. Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin ei voi antaa ennakkoratkaisupyynnön perusteella SEUT 35 ja SEUT 36 artiklan tulkintaa, josta olisi hyötyä riidan ratkaisemiseksi,[19] ja ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta niitä koskevilta osin.

31. Romanian hallitus vetoaa tähän samaan tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten puuttumiseen SEUT 38 artiklan tulkinnan osalta, mutta sen vastaväitettä ei voida hyväksyä.

32. SEUT 38 artikla on ensimmäinen primäärioikeuden määräyksistä, joissa säännellään yhteistä maatalouspolitiikkaa, jonka tavoitteet ilmaistaan SEUT 39 artiklassa. Molemmilla artikloilla, toisin kuin edellä mainituilla, on merkitystä tämän ennakkoratkaisupyynnön kannalta, sillä ne muodostavat asiayhteyden, jossa on tulkittava asetuksia N:o 1307/2013 ja N:o 1308/2013, joista ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt kysymyksen. Yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjen soveltamisen kannalta on merkityksetöntä, että kyseessä on yhden ainoan jäsenvaltion sisälle rajoittuva tilanne.

16 Tuomio Ullens de Schooten, 47 kohta, ja tuomio 18.1.2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, 50 kohta).

17 Tuomio Ullens de Schooten, 50–53 kohta. Ks. myös tuomio 20.9.2018, Fremoluc (C-343/17, EU:C:2018:754, 20 kohta).

18 Tuomio Ullens de Schooten, 54 ja 55 kohta, ja tuomio 2.3.2023, Bursa Română de Mărfuri (C-394/21, EU:C:2023:146, 50 ja 51 kohta).

19 Tuomio 19.4.2018, Consorzio Italian Management ja Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264, 22 kohta) ja tuomio 2.9.2021, Irish Ferries (C-570/19, EU:C:2021:664, 133 kohta).

33. Biohemp esitti istunnossa pyytäneensä lupaa saada viljellä hamppua 0,54 hehtaarin alalla,[20] mutta myönsi, ettei ollut hakenut asetuksessa N:o 1307/2013 tarkoitettua suoraa tukea.

34. Tämän myöntämisen perusteella on ratkaistava, edellyttääkö riidan ratkaiseminen sitä, että unionin tuomioistuin tulkitsee, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toivoo, asetuksen N:o 1307/2013 säännöksiä, joissa vahvistetaan suorat tuet, joita viljelijöille suoritetaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan sisältyvien tukijärjestelmien nojalla.

35. On lähtökohtaisesti kansallisen tuomioistuimen tehtävänä harkita, ovatko sen esittämät kysymykset tarpeen asian ratkaisemiseksi.[21] Unionin tuomioistuin voi kuitenkin jättää ne tutkimatta, kun se pitää niitä hypoteettisina tai tämän tavoitteen kannalta merkityksettöminä.[22]

36. Romanian lainsäädännössä edellytetään luvan hankkimista hampun istuttamista varten, koska tämä tuote sisältää enemmän tai vähemmän huumaavia ainesosia, jotka voivat mahdollistaa huumeiden valmistamisen. Asetuksen N:o 1307/2013 säännöksiä sovellettaisiin lupaan, jos Biohemp olisi samaan aikaan tai myöhemmin hakenut suoraa tukea sen hyödyntämistä varten.

37. Jos sitä vastoin yritys, joka hakee viljelylupaa, ei vaadi asetuksessa N:o 1307/2013 säädettyä suoraa tukea, voitaisiin väittää, että sitä ei voida enää soveltaa ja että on hyödytöntä tulkita sitä riidan ratkaisemiseksi. Lähtökohtaisesti ennakkoratkaisupyyntö olisi siis jätettävä tutkimatta kyseisen asetuksen tulkinnan osalta.

38. Unionin tuomioistuin voisi kuitenkin välttää tämän tutkimatta jättämisen toteamisen ja tarjota ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle mahdollisuuden asetuksen N:o 1307/2013 tulkintaan, jos se katsoisi, että on olemassa *välttämätön* yhteys hampun viljelyä koskevan lupahakemuksen ja edellä mainitun asetuksen mukaisen aineellisen järjestelmän välillä.

39. Tähän ratkaisuun pääsemiseksi pitäisi, kuten jäljempänä selitän, katsoa, että edellytyksiä, jotka koskevat hampuntuotannosta suoritettavien suorien tukien saamista, sovelletaan viljelylupaan *siinäkin tapauksessa*, *että tuottaja ei hae tätä tukea*, koska kyseessä on kasvi, jonka lajikkeista voidaan valmistaa huumausaineita ja jota ei voida viljellä vapaasti ja ilman viranomaisten valvontaa.

40. Myönnän, ettei tämän yhteyden hyväksyminen ole helppoa, mutta mielestäni ei ole olemassa muuta mahdollisuutta todeta, että ennakkoratkaisukysymys olisi tutkittava asetuksen N:o 1307/2013 tulkinnan osalta. Siltä varalta, että myös unionin tuomioistuin katsoisi tilanteen olevan tällainen, esitän näkemykseni tästä asetuksesta.

[20] Kuten edellä on esitetty, alueellinen viranomainen myönsi luvan vain avomaalla olleelle maa-alueelle (0,50 hehtaaria), mutta ei suljetulle alalle (0,04 hehtaaria), joka oli muokattu hampun viljelyyn sen sisällä vesiviljelyn avulla.

[21] Riidan ratkaisevan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (tuomio 26.5.2011, Stichting Natuur en Milieu ym., C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, 47 kohta, tuomio 9.9.2015, X ja van Dijk, C-72/14 ja C-197/14, EU:C:2015:564, 57 kohta, ja tuomio 12.5.2021, Altenrhein Luftfahrt, C-70/20, EU:C:2021:379, 25 kohta).

[22] Unionin tuomioistuin on toistuvasti korostanut, että SEUT 267 artiklalla luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita nämä tarvitsevat ratkaistakseen käsiteltävikseen saatetut asiat, ja että ennakkoratkaisupyynnön esittämisen perusteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä vaan oikeusriidan todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve (tuomio 22.3.2022, Prokurator Generalny (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaosto – Nimitys), C-508/19, EU:C:2022:201, 60–62 kohta, ja tuomio 9.1.2024, G ym. (Tuomareiden nimittäminen yleisiin tuomioistuimiin Puolassa), C-181/21 ja C-269/21, EU:C:2024:1, 62 ja 64 kohta).

41. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää tulkitsemaan asetusta N:o 1308/2013, jonka 1 artiklan 2 kohdan h alakohdassa ja 189 artiklan 2 kohdassa käsitellään erityisesti hampun viljelyä, ennakkoratkaisupyyntö on joka tapauksessa tutkittava tämän asetuksen osalta, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää.

### *B Asiakysymyksen tutkiminen*

42. Hamppu (*Cannabis sativa L.*) on *cannabaceae* -suvun laji. Näissä kasveissa on huomattava osuus erilaisia fytokannabinoideja, joka on tiivistynyt tahmeaksi mahlaksi, jota tuotetaan rakkularakenteissa, jotka tunnetaan nimellä trikooma.

43. Saaduista tiedoista[23] ilmenee, että kaksi hampun tärkeintä fytokannabinoidia ovat THC(kasvin ensisijainen psykoaktiivinen ainesosa, joka on luonteeltaan huumausaine) ja CBD (jota ei pidetä psykoaktiivisena eikä huumausaineena). Vaikuttaa siltä, että CBD vähentää lisäksi THC:n psykoaktiivisia vaikutuksia.

44. Kun SEUT 38 artiklan 3 kohtaa luetaan yhdessä sen liitteen I kanssa, ilmenee, että yhteinen maatalouspolitiikka koskee hamppua.

45. Asetuksen N:o 1308/2013 1 artiklan 2 kohdan h alakohdan mukaan hamppu kuuluu maataloustuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn piiriin. Tämän asetuksen liitteessä I olevan VIII osan mukaan kuitujen valmistukseen tarkoitetun hampun sektori sisältää seuraavaa: ”hamppu (*Cannabis sativa L.*) raaka tai käsitelty, ei kuitenkaan kehrätty; hamppurohtimet ja -jätteet (myös lankajätteet ja garnetoidut jätteet ja lumput)”.

46. Yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä sallitaan ainoastaan sellaisen hampun viljely, joka ei sovellu huumausaineiden valmistukseen ja jonka THC-prosentti on matala.[24] Teollisuushampulla on erilaisia sallittuja käyttötarkoituksia, joilla edistetään Euroopan vihreän kehityksen ohjelma tavoitteiden saavuttamista.[25]

47. Viljelijät, jotka viljelevät hamppua, voivat hakea suoria pinta-alatukia (perustuki tai yhtenäinen pinta-alatuki)[26] yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä, kunhan ne täyttävät a) *vakioedellytykset*, jotka koskevat tukikelpoisuutta suorien tukien osalta ja jotka vahvistetaan asetuksella N:o 1307/2013, ja b) *erityiset lisäedellytykset*, joilla varmistetaan, ettei lainvastainen hampunviljely saa tukia yhteisen maatalouspolitiikan nojalla:

– *Vakioedellytysten osalta* nyt käsiteltävässä asiassa on riidanalaista, voidaanko ”suljettua muokattua tilaa” vesiviljelyä varten pitää ”maatalousmaana”.

[23] Kuten on johdonmukaista, tekniset arvioinnit, jotka ovat välttämättömiä, jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle kyetään vastaamaan, ovat niitä, joihin viitataan välipäätöksessä ja osapuolten huomautuksissa, joissa piti ilmentää alaa koskevien tieteellisten tietojen tämänhetkistä tilaa. Tässä ratkaisuehdotuksessa sen enempää kuin unionin tuomioistuimen tulevassa tuomiossakaan ei ole muuta ulottuvuutta kuin varsinainen oikeudellinen ulottuvuus.

[24] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 83 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

[25] Sitä voidaan käyttää pellavan kaltaisena tekstiilikuituna, ihmisravinnon tuotantoon kuorituista hampunsiemenistä ja eläinten ravinnoksi kokonaisina siemeninä; betonin valmistamiseen hampusta, hamppuvillana ja kuitulevyjen eristämiseen; paperin valmistamiseen hamppukuiduista; kosmetiikan valmistamiseen (öljyt, voiteet tai shampoot) ja biopolttoaineena. Ks. komission esittämät tiedot https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/hemp_es.

[26] Jäsenvaltiot voivat myöntää tietyin edellytyksin vapaaehtoista tuotantosidonnaista tukea viljelijöille, jotka viljelevät hamppua tällä hetkellä Ranskassa, Puolassa ja Romaniassa.

– *Erityisten lisäedellytysten osalta* keskustelu keskittyy suljetussa tilassa vesiviljelyjärjestelmän avulla viljellyn hampun THC- ja CBD-pitoisuuteen.

48. Ennen kummankin näiden kahden osatekijän käsittelemistä on todettava, että jäsenvaltiot eivät voi asettaa lisärajoituksia hampun viljelylle asetuksen N:o 1308/2013 189 artiklan 2 kohdan nojalla.

49. Tässä säännöksessä annetaan jäsenvaltioille ainoastaan oikeus ottaa käyttöön ”tiukempia sääntöjä” kuin ne, joita on asetettu (saman 189 artiklan 1 kohdassa) kolmansista maista peräisin olevan hampun tuonnin osalta. Tällainen mahdollisuus ei salli hampuntuotantoa koskevien kansallisten oikeussääntöjen tiukentamista unionin oikeudessa vahvistettujen sääntöjen vastaisesti.

50. Tämän toteamuksen vahvistaa tuomio Hammarsten,[27] joka liittyi Ruotsissa asetettuun alan yhteisen markkinajärjestelyn piiriin kuuluvan teollisuushampun viljelyä ja hallussapitoa koskeneeseen kieltoon. Unionin tuomioistuimen mielestä kansallisella kiellolla loukattiin suoraan tätä yhteistä markkinajärjestelyä ja vietiin Ruotsiin sijoittautuneilta viljelijöiltä kaikki mahdollisuudet hakea unionin oikeudessa vahvistettua tukea.

51. Tuomiossa Hammarsten ja asetuksen N:o 1308/2013 189 artiklan 1 kohdassa tuodaan esiin, että hampunviljelylupa ja mahdollisuus saada yhteisen maatalouspolitiikan perusteella suoria tukia, joista säädetään tämän viljelyn osalta asetuksessa N:o 1307/2013, ovat tietyllä tavalla yhteydessä toisiinsa.

52. Asetuksen N:o 1308/2013 189 artiklan 1 kohdassa sallitaan näet raa’an hampun tuonti unioniin vain jos asetuksen N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohdassa ja 35 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

53. On katsottava, että näitä edellytyksiä (jotka on lähtökohtaisesti asetettu, jotta viljelijät voisivat saada suoria tukia pinta-aloista, joilla harjoitetaan tätä viljelyä) sovelletaan myös hampun kansalliseen tuotantoon unionissa. Toisin sanoen kyseisissä artikloissa asetetaan rajat sille, että jäsenvaltioissa on olemassa hampun ”laillista” viljelyä, riippumatta siitä, hakeeko tuottaja suoraa tukea viljellyltä pinta-alalta vai ei.

### *1. Maatalousmaan käsite*

54. Asetuksen N:o 1307/2013 32 artiklan 1 kohdan mukaan ”viljelijälle myönnetään perustukijärjestelmässä tukea – –, kun tukikelpoisiin hehtaareihin liittyvät tukioikeudet on aktivoitu – –”.

[27] Tuomio Hammarsten, 30 ja 31 kohta. Unionin tuomioistuin totesi tuomiolauselmassa, että ”pellava- ja hamppualan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä kesäkuuta 1970 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1308/70, sellaisena kuin se on muutettuna maataloustuotteita koskevista tiedotus- ja menekinedistämistoimista sisämarkkinoilla 19 päivänä joulukuuta 2000 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2826/2000, ja pellavan ja hampun tuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1971 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 619/71, sellaisena kuin se on muutettuna 26.6.1998 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1420/98, on tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa kansallinen lainsäädäntö, jossa kielletään kyseisissä asetuksissa tarkoitetun teollisuushampun viljely ja hallussapito”.

55. Tämän saman asetuksen 32 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan ”tukikelpoisen hehtaarin” käsitteellä tarkoitetaan ”tilan maatalousmaata, – –, jota käytetään maataloustoimintaan tai silloin kun maata käytetään myös muuhun kuin maataloustoimintaan, sitä käytetään valtaosin maataloustoimintaan”.

56. ”Maatalousmaan” käsitteellä, sellaisena kuin se määritellään asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan e alakohdassa, tarkoitetaan ”pellon, pysyvien nurmien ja pysyvien laidunten tai pysyvien viljelykasvien pinta-alaa”.

57. Asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan f alakohdassa määritellään, että ”peltoalalla” tarkoitetaan ”kasvien tuotantoa varten viljeltyä maata tai viljelyyn käytettävissä olevaa kesantomaata, – –, riippumatta siitä, onko kyseisellä maalla kasvihuoneita tai kiinteä tai irtonainen suoja”.

58. Asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan c mukaan ”maataloustoiminnalla” tarkoitetaan ”maataloustuotteiden tuottamista, kasvatusta tai viljelyä sadonkorjuu – – mukaan [luettuina]”, ja ”maataloustuotteilla” ” perussopimusten liitteessä I lueteltuja tuotteita – –”, joihin kuuluu hamppu.

59. Luonnehdinta edellä mainituissa säännöksissä tarkoitetuksi ”peltoalaksi” ja siten ”maatalousmaaksi” riippuu näiden alojen (vaikka niiden luokittelua koskevien kansallisten säännösten vastaisesta) [28] todellisesta käytöstä. [29]

60. Tuen saamiseksi kyseessä olevan alan on oltava maatalousmaata ja osa viljelijän tilaa ja sitä on käytettävä maataloustoimintaan, tai kun sitä käytetään myös muuhun toimintaan, sitä on valtaosin käytettävä maataloustoimintaan. [30]

61. Mielestäni edellä siteeraamieni asetusten N:o 1308/2013 ja N:o 1308/2013 säännösten sekä maatalousmaan käsitettä koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella voidaan väittää, että hampun viljely ”suljetussa mukautetussa tilassa” vesiviljelyjärjestelmän avulla kuuluu tämän käsitteen piiriin.

62. Suljettu ja mukautettu tila hampun viljelyä varten on maa-alue, jossa on katosrakenne ja jota käytetään maataloustoimintaan, kuten hampun viljelyyn. ”Peltoalalla” tarkoitetaan, kuten edellä juuri esitin, kasvien tuotantoa varten viljeltyä maata, ”riippumatta siitä, onko kyseisellä maalla *kasvihuoneita tai kiinteä tai irtonainen suoja*”. [31]

63. Samalla tavoin kuin *kasvihuone* tai mitä tahansa muu vastaava rakenne (joka ei varsinaisesti ole rakennus tämän käsitteen tavanomaisessa merkityksessä), hampun viljelyä varten tarkoitettu suljettu ja mukautettu tila sisältää *kiinteän suojan*, joka sijaitsee maan päällä, mikä ei estä sen luokittelua maatalousmaaksi. Kasvihuone ja mukautettu varasto hampun viljelemiseksi

[28] Tuomio 29.4.2021, Piscicola Tulcea ja Ira Invest (C-294/19 ja C-304/19, EU:C:2021:340, 63 kohta): ”ala on katsottava ’maatalousmaaksi’, jos sitä käytetään edellä 61 kohdassa mieleen palautetuissa säännöksissä tarkoitettuna ’peltona’ tai ’peltoalana’ (ks. vastaavasti tuomio 14.10.2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, 37 kohta) [eikä] yksinomaan se seikka, että tällaista alaa on käytetty peltona vastoin kansallisia kiinteistörekisteriluokittelua koskevia säännöksiä, voi asettaa tällaista luonnehdintaa kyseenalaiseksi”.

[29] Tuomio 14.10.2010, Landkreis Bad Dürkheim (C-61/09, EU:C:2010:606, 37 kohta), tuomio 2.7.2015, Wree (C-422/13, EU:C:2015:438, 36 kohta), tuomio 2.7.2015, Demmer (C-684/13, EU:C:2015:439, 56 kohta) ja tuomio 29.4.2021, Piscicola Tulcea ja Ira Invest (C-294/19 ja C-304/19, EU:C:2021:340, 62 kohta).

[30] Tuomio 2.7.2015, Demmer (C-684/13, EU:C:2015:439, 54 kohta) ja tuomio 29.4.2021, Piscicola Tulcea ja Ira Invest (C-294/19 ja C-304/19, EU:C:2021:340, 64 kohta).

[31] Asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan f alakohta. Kursivointi tässä.

vesiviljelyjärjestelmän avulla ovat selvästi samankaltaisia. Nykyään kasvihuoneita ei rakenneta pelkästään tavanomaisen metallilanka- ja muovirakenteisiksi, vaan niissä käytetään muitakin raaka-aineita ja tulevampia rakenteita, kuten polykarbonaattia tai lasia.

64. Kuten edellä mainitussa oikeuskäytännössä todetaan, merkityksellistä on se, että pinta-ala (vaikka siinä olisikin kiinteä katosrakenne) on tarkoitettu viljelyyn ja tässä tapauksessa hampun viljelyyn.

65. Komissio vastustaa tätä perustelua vetoamalla siihen, että hampun viljely voi kuulua viljelijöille suoritettavaa perustukea koskevan järjestelmän piiriin vain, jos sitä harjoitetaan avomaalla eikä silloin, jos sitä harjoitetaan suljetussa rakenteessa vesiviljelyjärjestelmän avulla.

66. Komission mielestä asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdassa edellytetään, jotta voidaan puhua maatalousmaasta ja peltoalasta, maaperän ja kasvin juuren välistä *yhteyttä*.[32] Samaa vaatimusta sovelletaan sen mukaan vapaaehtoisten tuotantosidonnaisten tukien järjestelmään,[33] eikä tämä edellytys täyty tapauksessa, jossa hamppua viljellään suljetussa tilassa vesiviljelyjärjestelmässä.

67. En yhdy komission näkemykseen. Asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdan sanamuodosta ei voida päätellä, että peltoaloja voisivat olla vain maatalousmaat, joissa kasvin juuri on yhteydessä maaperään. Tämä ajatus vastaa sellaista maanviljelyn käsitettä, jonka tekninen kehitys on ohittanut.

68. Maaperä on lakannut olemasta maataloustuotannon välttämätön osatekijä jo vuosia sitten.[34] Luonnon olosuhteissa maaperä on tietenkin hivenaineiden ja ravinteiden lähde kasveille, mutta kun ravinteet liukenevat veteen, kasvien juuret voivat imeä ne välittömästi, eikä maaperä ole enää täysin välttämätön kasvin kasvun kannalta. Toisin sanoen ”juurien yhteys maaperään” ei ole välttämätöntä, jotta kasvi kehittyy ja kyseessä on maataloustuotanto.

69. Vesiviljely on viljelyjärjestelmä, jolla veteen liuennut ravintoseos kuljetetaan juuriin. Se sisältää kemiallisia aineita, jotka ovat välttämättömiä kasvien kehitykselle ja joiden ansiosta ne voivat kasvaa vetisessä ympäristössä (tai inertissä ympäristössä, kuten laavakenttä, sora tai perliitti) maaperästä (maa-aineksesta) riippumatta.

70. Vesiviljelyn eduista perinteiseen viljelyyn nähden on todettava seuraavaa:

– Vähäisempi veden ja ravinteiden käyttö, koska niitä voidaan hyödyntää tehokkaammin.

– Vähäisempi maatalousmaaperän käyttö ja lannoitteiden käytöstä ja tehoviljelyn toistamisesta johtuvien maaperän laadun heikentymiseen liittyvien ongelmien poistaminen.

[32] Komission näkemys ilmenee asiakirjasta *Direct Payments Eligibility for direct payments of the Common Agricultural Policy*, toukokuu 2019, s. 4, seuraavasti: ”greenhouses are considered eligible provided the land maintains the characteristics of an agricultural area. However, in specific situations, e.g. cultivation of plants in pots with no interaction of the plants roots with the soil, or greenhouses where the soil is concrete (e.g. hydroponic cultivation), the areas are considered not eligible because the soil is not contributing to the development of the crop”.

[33] Delegoidun asetuksen N:o 639/2014 53 artiklan 5 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltio ei saa myöntää pinta-alatukea aloille, jotka eivät ole asetuksen (EU) N:o 1307/2013 32 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti tukikelpoisia – –”.

[34] Esimerkiksi kasvihuoneiden alle jäävillä aloilla maa katetaan usein hiekkakerroksella, ja siihen lisätään kastelemalla kaikki kasvien tarvitsemat ravinteet. Muissa tapauksissa kasvit istutetaan maaperään, mutta kasvin juuret eivät juurru maaperään, vaan ne pysyvät keinotekoisessa turvekatteessa tai vastaavassa aineksessa, joka on sijoitettu laajaan putkeen, jonne ravinteet johdetaan putkistoveden mukana, ja kasvin juuret jäävät tämän putken sisään.

– Vähäisempi lannoitteiden käyttö, koska vesiviljelyyn yhdistyy viljely suljetuissa tai puolisuljetuissa (kuten kasvihuoneet tai mukautetut varastot) tiloissa, millä helpotetaan tuholaisten valvontaa.[35]

– Sijainti mahdollisimman lähellä urbaaneja kulutuskeskuksia, millä vähennetään maataloustuotteiden kuljetuksesta johtuvia päästöjä.

71. Asetuksiin N:o 1307/2013 ja N:o 1308/2013 ei sisälly yhtään oikeussääntöä, jolla asetettaisiin tiettyjen viljelytekniikkojen käyttö edellytykseksi luokittelemiselle peltoalaksi tai maatalousmaaksi. Ei ole siis perusteita väittää, että vesiviljely ei sovi yhteen sen kanssa, että alue luokitellaan maatalousmaaksi.

72. Unionin oikeussäännöissä ei sallita vesiviljelyjärjestelmien käyttöä luonnonmukaisen tuotannon yhteydessä. Näin todetaan asetuksen (EU) 2018/848[36] johdanto-osan 28 perustelukappaleessa[37] ja sen liitteessä II olevan I osan (”Kasvintuotannon säännöt”) 1.2 kohdassa.[38]

73. Mielestäni se, että lainsäätäjä on halunnut jättää vesiviljelytuotannon luonnonmukaisen kasvintuotannon ulkopuolelle, johtuu implisiittisesti ja vastakohtaispäätelmänä siitä, että se on sallittua perinteisen (ei-luonnonmukaisen) maataloustuotannon yhteydessä.

74. Vesiviljelyllä on viljelytekniikkana joitakin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden mukaisia etuja, kuten olen jo esittänyt ja kaikki osapuolet ovat istunnossa myöntäneet. On erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan yhden tavoitteen (SEUT 39 artiklan 1 kohdan a alakohta) mukaista ”lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkiperäisesti ja että tuotannontekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla”.

75. Vesiviljelyjärjestelmillä lisätään maataloustuotannon tuottavuutta, edistetään tekniikan kehitystä ja suositaan maatalouden järkiperäisempää kehitystä, koska käytetään vähemmän vesivaroja ja supistetaan viljelyä varten tarvittavien alueiden kokoa.

76. Vesiviljely edistää myös seuraavan kahden muun yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteen saavuttamista: ”varmistaa tarvikkeiden saatavuus” (SEUT 39 artiklan 1 kohdan d alakohta) ja ”taata kohtuulliset kuluttajahinnat” (SEUT 39 artiklan 1 kohdan e alakohta).

77. Nämä kaksi tavoitetta täyttyvät, koska vesiviljelmät suljetuissa tiloissa ovat vähemmän riippuvaisia ilmastosta kuin perinteiset viljelmät avomaalla, ja tuholaiset vaikuttavat niihin vähemmän. Samalla tavoin niillä varmistetaan paremmin maataloustuotteiden tarjonta mahdollistamalla niiden toimittaminen kohtuullisin hinnoin ja pienemmin kuljetuskustannuksin.

[35] Tämä valvonta mahdollistaa sen, että käytetään yhdistetyn biologisen torjunnan tekniikoita hyödyntämällä hyönteisiä, jotka saalistavat tuholaisia niiden hävittämiseksi viljelmiltä, tarkoituksena vähentää torjunta-aineiden käyttöä tai luopua niistä.

[36] Luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta 30.5.2018 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2018, L 150, s. 1).

[37] ”Koska luonnonmukainen kasvintuotanto perustuu ravinteiden antamiseen kasveille pääasiassa maaperän ekosysteemin kautta, kasveja olisi tuotettava maapohjaan tai peruskallioon yhteydessä olevassa elävässä maaperässä. Näin ollen ravinneliuosviljelyä ei olisi sallittava, ei myöskään kasvien kasvattamista säiliöissä, kasseissa tai kasvualustoilla, joissa juuret eivät ole kosketuksessa elävään maaperään.”

[38] ”Ravinneliuosviljely eli kasvien, jotka eivät luonnostaan kasva vedessä, sellainen kasvatusmenetelmä, jossa niiden juuret ovat pelkästään ravinneliuoksessa tai inertissä aineessa, johon ravinneliuosta lisätään, on kielletty.”

78. Vaikuttaa tietenkin siltä, että yhteinen maatalouspolitiikka on suunniteltu pikemminkin perinteistä maanviljelyä varten, koska viljelijöille myönnettävät tuet vahvistetaan tukikelpoisten hehtaarien eli pinta-alan mukaan, mikä sopii paremmin yhteen avomaalla harjoitettavan viljelyn ja maaperään istutettujen kasvien kanssa.[39] Pitää kuitenkin myös paikkansa, että muissa tuotannoissa (esim. kasvikset, vihannekset ja hedelmät) vesiviljely voi soveltua hyvin, enkä näe nimenomaisen kiellon puuttuessa riittäviä syitä, joiden vuoksi nämä uudet tuotantotavat pitäisi poissulkea, kun mielestäni niiden yhteensopivuus yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden kanssa on näytetty toteen.

79. Yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjä ei toisin sanoen pitäisi tulkita siten, että niillä jarrutetaan maatalouden teknistä kehitystä, mikä tapahtuisi, jos suljettaisiin pois suorat pinta-alatuet tiloille, jotka sijaitsevat suljetuissa ja mukautetuissa tiloissa ja joissa käytetään vesiviljelyä.

80. Komissio myönsi joka tapauksessa istunnossa, että hampun viljely suljetuissa tiloissa vesiviljelyjärjestelmien avulla olisi asetuksen N:o 1308/2013 mukaista mutta että nämä viljelmät eivät voisi hakea asetuksen N:o 1307/2013 mukaisia suoria tukia, vaikka ne voivat hakea muun tyyppisiä tukia, kuten tukia Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

81. Vaikka yhdyn komission näkemykseen asetuksen N:o 1308/2013 osalta, se ei mielestäni vakuuta asetuksen N:o 1307/2013 osalta. On varmaa, että hampun viljely suljetuissa tiloissa vesiviljelyn avulla on tehokkaampaa kuin hampun viljely ulkona, sillä siihen tarvitaan vähemmän maata ja suorat tuet ovat siten pienempiä.[40] Mielestäni ei ole kuitenkaan syytä hylätä suoria tukia vain sillä perusteella, että kasvin juuret eivät ole yhteydessä maaperään, kuten edellä totesin.

82. Kaiken kaikkiaan katson, että asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdassa tarkoitettuna maatalousmaana voidaan pitää maata, joka on tarkoitettu hampun viljelyyn suljetuissa mukautetuissa tiloissa vesiviljelyjärjestelmien avulla.

### *2. Hampun THC- ja CDB-pitoisuus*

83. Hampun viljelylle suoritettaville suorille tuille asetetaan *erityisiä edellytyksiä*, jotka johtuvat siitä, että tästä kasvista voidaan uuttaa huumausaineita myyntiä varten:

– Asetuksen N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohdan mukaan hampun tuotantoon käytetyt alat ovat tukikelpoisia hehtaareja vain, jos käytettyjen lajikkeiden THC-pitoisuus on enintään 0,2 prosenttia.

[39] Tosiasiallisesti jotkin maataloustuotteet eivät sovellu viljeltäviksi vesiviljelyjärjestelmissä (esim. viljat).

[40] Tällaisessa tuotannossa käytetty maapinta-ala on pienempi kuin hampunviljelyssä avomaalla, ja suorat pinta-alatuet, joita viljelijät saavat, ovat myös vastaavasti pienempiä. Suljetuissa tiloissa vesiviljelyn avulla harjoitettavan viljelyn parempi tuottavuus voi kuitenkin korvata suorien pinta-alatukien pienentymisen.

– Vaikka asetus (EU) 2021/2115 ei ole ajallisesti sovellettavissa nyt käsiteltävään asiaan, sillä on korotettu THC-pitoisuus 0,3 prosenttiin 1.1.2023 lukien. [41]

– Delegoidun asetuksen N:o 639/2014 53 artiklan 5 kohdassa ulotetaan tämä vaatimus koskemaan hampuntuotannon pinta-aloja, jotka voivat saada vapaaehtoista tuotantosidonnaista tukea, jota Romania on käyttänyt.

– Asetuksen N:o 1307/2013 35 artiklan 3 kohdassa [42] annetaan komissiolle toimivalta antaa delegoitu säädös siinä vahvistetuin edellytyksin. [43] Komissio antoi delegoidun asetuksen N:o 639/2014, jonka 9 artiklassa [44] edellytetään, että viljelijät käyttävät Euroopan unionin viljelykasvilajien yleisessä lajikeluettelossa lueteltujen lajikkeiden varmennettuja siemeniä. Tähän luetteloon on kirjattu 75 hamppulajiketta.

84. Tästä oikeussääntöjen kokonaisuudesta on pääteltävissä, että viljelijät voivat saada suoria tukia, jos kylvetään hampunsiemeniä, jotka ovat sellaista lajiketta, jonka THC-pitoisuus on alle 0,2 prosenttia (tai alle 0,3 prosenttia 1.1.2023 lukien). Vaikuttaa siltä, että kun kyseessä on hampun viljely avomaalla, riskiä THC-pitoisuuden kasvusta ei ole.

85. Erityiset edellytykset suorien tukien hakemiseksi hampun viljelyä varten ovat myös vaatimuksia, jotka asetetaan vastaavan hallinnollisen luvan saamiseksi unionin oikeuden perusteella ja tämän tuotteen lailliseksi viljelemiseksi. Näiden edellytysten noudattamisen pitää mahdollistaa tuottajille tämän toiminnan harjoittaminen, kuten tuomiossa Hammarsten korostettiin.

### *3. Romanian viranomaisten asettama kielto*

86. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Romanian viranomaiset kieltävät hampun viljelyn suljetuissa ja mukautetuissa tiloissa vesiviljelyn avulla sen riskin vuoksi, että tällä tavoin viljeltyjen kasvien THC-pitoisuus kasvaa sallittuja rajoja korkeammaksi, mistä aiheutuu haittaa kansanterveydelle.

[41] Asetus N:o 1307/2013 on kumottu ja korvattu 1.1.2023 lukien jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta 2.12.2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/2115 (EUVL 2022, L 435, s. 1). Asetuksen 2021/2115 4 artiklan 4 kohdan toisessa kohdassa säädetään, että ”hampun tuotantoon käytetyt alat ovat tukikelpoisia vain, jos käytettyjen lajikkeiden tetrahydrokannabinolipitoisuus on enintään 0,3 prosenttia”. Tämän asetuksen johdanto-osan 18 perustelukappaleessa selitetään, että ”kun kyseessä ovat hampun tuotantoon käytettävät alat, sellaisten hampunsiemenlajikkeiden käytön, joiden tetrahydrokannabinolipitoisuus on alle 0,3 prosenttia, olisi kuuluttava ’tukikelpoisen hehtaarin’ määritelmään kansanterveyden suojelemiseksi ja johdonmukaisuuden säilyttämiseksi muiden säädösten kanssa”.

[42] ”Kansanterveyden suojelemiseksi siirretään komissiolle valta antaa 70 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla vahvistetaan säännöt, joilla asetetaan tukien myöntämisen edellytykseksi tiettyjen hamppulajikkeiden varmennettujen siementen käyttö sekä menetelmä hamppulajikkeiden määrittämiseksi ja 32 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun tetrahydrokannabinolipitoisuuden tarkastamiseksi”.

[43] Ks. myös asetuksen (EY) N:o 1881/2006 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse delta-9-tetrahydrokannabinolin (Δ9-THC) enimmäismääristä hampunsiemenissä ja niistä saatavissa tuotteissa 11.8.2022 annettu komission asetus (EU) 2022/1393 (EUVL 2022, L 211, s. 83), joka on kumottu implisiittisesti 24.5.2023 lukien tiettyjen elintarvikkeissa olevien vierasaineiden enimmäismääristä ja asetuksen (EY) N:o 1881/2006 kumoamisesta 25.4.2023 annetulla komission asetuksella (EU) 2023/915 (EUVL 2023, L 119, s. 103).

[44] ”Asetuksen (EU) N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohdan soveltamiseksi hampun tuotantoon käytettävien pinta-alojen tukikelpoisuuden edellytyksenä on [viljelykasvilajien yleisestä lajikeluettelosta 13.6.2002 annetun] neuvoston direktiivin 2002/53/EY [EYVL 2002, L 193, s. 1] 17 artiklan mukaisesti julkaistussa viljelykasvilajien yleisessä lajikeluettelossa sen vuoden 15 päivänä maaliskuuta, jolle tukea myönnetään, lueteltujen lajikkeiden siementen käyttö. Suojeltavien lajikkeiden siemenet on varmennettava [öljy- ja kuitukasvien siementen pitämisestä kaupan 13.6.2002 annetun] neuvoston direktiivin 2002/57/EY [EYVL 2002, L 193, s. 74] mukaisesti”.

87. Yhteisen markkinajärjestelyn toteuttaminen ei estä jäsenvaltioita soveltamasta sellaisia kansallisia sääntöjä, joilla tavoitellaan muita yleistä etua koskevia päämääriä kuin niitä, joita kyseinen yhteinen markkinajärjestely koskee, vaikka kyseiset säännöt voivatkin vaikuttaa yhteismarkkinoiden toimintaan kyseisellä alalla. [45]

88. Yleistä etua koskevan päämäärän suojelemiseksi toteutettavien rajoittavampien kansallisten toimenpiteiden on kuitenkin täytettävä oikeasuhteisuutta koskeva vaatimus, eli niiden on oltava omiaan takaamaan niillä tavoitellun päämäärän toteutuminen eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi. Oikeasuhteisuutta tarkasteltaessa on otettava huomioon erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet ja yhteisen markkinajärjestelyn moitteeton toiminta, mikä edellyttää näiden tavoitteiden ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoitellun päämäärän punnintaa. [46]

89. Lisäksi rajoittavan toimenpiteen voidaan katsoa takaavan esitetyn tavoitteen saavuttamisen vain, jos se tosiasiallisesti vastaa tavoitteeseen saavuttaa tavoiteltu päämäärä johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla. [47]

90. Asetuksessa N:o 1307/2013 ja muissa teollisuushampun viljelyä koskevissa unionin oikeussäännöissä arvioidaan asiaan liittyviä intressejä ja sallitaan ainoastaan sellaisen hampun viljely, jonka THC-pitoisuus on alle 0,2 prosenttia. Koska näihin oikeussääntöihin ei sisälly nimenomaista viittausta teollisuushampun viljelytekniikkoihin, jäsenvaltiolla on mahdollisuus toteuttaa ylimääräisiä rajoittavia toimenpiteitä tämän viljelyn osalta.

91. Romanian viranomaiset ovat käyttäessään tätä mahdollisuutta arvioineet, että on olemassa todellinen riski, joka liittyy siihen, että hampun lajikkeiden viljeleminen suljetuissa tiloissa ja vesiviljelyjärjestelmien avulla voisi lisätä THC-pitoisuutta siten, että laissa sallittu 0,2 prosentin raja ylittyy. Tällä tavoin viljeltyä hamppua voitaisiin ”käyttää väärin” huumausaineiden valmistukseen kansanterveyden vahingoksi.

92. Romanian viranomaiset soveltavat tämän riskin perusteella ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti etukäteiskieltoa ja vetoavat siihen, että jälkikäteisvalvonnan suorittamisella suljetuissa tiloissa sijaitsevilla hamppuviljelmillä ei suojeltaisi yleistä etua riittävällä tavalla. Niiden mielestä tällaisista tarkastuksista säädetään avomaalla viljeltävän hampun osalta mutta ei suljetuissa tiloissa tuotetun hampun osalta, sillä niiden kasvu- ja kukintakaudet vaihtelevat. [48]

93. Kuten edellä totesin, käytäntö A, joka koskee THC-pitoisuuden määrittämiseksi suoritettavaa näytteidenottoa, vahvistetaan delegoidun asetuksen N:o 639/2014 [49] liitteessä III, jossa täsmennetään seuraavaa:

– 2.1 kohta (”Näytteet”): ”[– –] Tietyn hamppulajikkeen viljelmässä kerätään kustakin valitusta kasvista vähintään 30 senttimetrin mittainen osa, jossa on vähintään yksi emikukinto. Näytteet on kerättävä ajanjaksona, joka alkaa 20 päivän kuluttua kukinnan alkamisesta ja päättyy 10 päivän kuluttua kukinnan päättymisestä.”

[45] Tuomio Hammarsten, 29 kohta, ja tuomio 23.12.2015, Scotch Whisky Association ym. (C-333/14, EU:C:2015:845, 26 kohta).

[46] Tuomio 23.12.2015, Scotch Whisky Association ym. (C-333/14, EU:C:2015:845, 28 kohta).

[47] Tuomio 3.3.2011, Kakavetsos-Fragkopoulos (C-161/09, EU:C:2011:110, 42 kohta), tuomio 23.12.2015, Scotch Whisky Association ym. (C-333/14, EU:C:2015:845, 37 kohta) ja tuomio B. S. ja C. A. (Kannabidiolin(CBD) markkinoille saattaminen), 84 kohta).

[48] Romanian hallitus korosti istunnossa logistisia hankaluuksia, joita liittyy tällaisten tarkastusten tekemiseen suljetuissa tiloissa sijaitsevilla hamppuviljelmillä, sillä kukintakaudet poikkeavat tavanomaisista kukintakausista avomaalla.

[49] Sellaisena kuin se on muutettuna delegoidulla asetuksella 2017/1155.

– 2.2 kohta (”Näytteiden koko”): ”Näytteeseen kerätään kustakin lohkosta kasvinosat 50 kasvista”.

94. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida tätä seikkaa, kuten muitakin rajoittavan kansallisen toimenpiteen oikeasuhteisuuteen vaikuttavia seikkoja (ja vastaavasti tehdä ratkaisu yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa), mutta unionin tuomioistuin voi antaa sille ohjeita arvioinnin suorittamisesta.

95. Ensinnäkin on kiistatonta, että huumausaineet (myös hamppupohjaiset, kuten kannabis) ovat haitallisia, mistä syystä niiden pitäminen kaupan on kielletty. Tarkasti valvottu kauppa lääkinnällistä tai tieteellistä käyttöä varten kuitenkin sallitaan. [50]

96. Näin ollen kansanterveyden suojeluun liittyvä yleinen etu voi olla hyväksyttävä peruste kansalliselle toimenpiteelle, jolla kielletään hampun viljely, jos kasveja käytetään huumausaineiden, kuten THC:stä saadun kannabiksen, tuotantoon.

97. Toiseksi Biohempin toimittamissa tiedoissa korostetaan, että suljettuun tilaan vesiviljelyjärjestelmien avulla istutetun hamppulajikkeen THC-pitoisuus ei ylitä 0,2:ta prosenttia. Biohemp väittää, että viljely sisätiloissa vesiviljelyjärjestelmän avulla johtaa kasvin CBD-pitoisuuden mutta ei sen sijaan THC-pitoisuuden suurentumiseen. Romanian viranomaisten mukaan jotkin tutkimukset viittaavat siihen, että myös THC-pitoisuus voi myös suurentua, eikä tällä hetkellä ole vakuuttavaa selvitystä, joka osoittaisi tilanteen olevan päinvastainen.

98. Jos kasvit ovat unionissa viljeltäviksi hyväksyttyä hamppulajiketta, niiden THC-pitoisuus ei saa ylittää 0,2:ta prosenttia siinäkään tapauksessa, että siemenet kylvetään suljettuihin tiloihin ja käytetään vesiviljelyjärjestelmiä, kuten komissio esitti istunnossa.

99. Jollei muuta ilmene selvityksistä, jotka on tehtävä luotettavien tieteellisten tutkimusten perusteella, vaikuttaa siltä, että suuri CBD-pitoisuus tietyssä hamppukasvissa merkitsee pienempää THC-pitoisuutta, jolloin tämä kasvi ei mahdollista huumeiden valmistusta. Tämä sulkisi siten pois THC-pitoisuuden suurentumisen riskin, mutta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava tämä seikka nyt käsiteltävässä tapauksessa.

100. Kannabinoidi, jonka lisääntyminen todetaan viljeltäessä teollisuushampun lajikkeita sisätiloissa vesiviljelyjärjestelmän avulla, on saatavilla olevien tietojen mukaan CBD.

101. Unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus selventää, että CBD ei tieteellisen tiedon nykytilassa sisällä psykoaktiivista vaikuttavaa ainetta. [51] Tästä syystä CBD:tä ei tarvitse luokitella Wienissä 20.12.1988 tehdyssä huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan vastaisessa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa, [52] jossa kaikki jäsenvaltiot ja unioni ovat osapuolina, [53] tarkoitetuksi huumausaineeksi.

[50] Tuomio 16.12.2010, Josemans, (C-137/09, EU:C:2010:774, 36 kohta) ja tuomio B. S. ja C. A. (Kannabidiolin (CBD) markkinoille saattaminen), 59 kohta.

[51] Tuomio B. S. ja C. A. (Kannabidiolin (CBD) markkinoille saattaminen), 75 kohta.

[52] *Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma*, vol. 1582, nro I-27627.

[53] Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna New Yorkissa 30.3.1961 tehdyn huumausaineyleissopimuksen muuttamista koskevalla vuoden 1972 pöytäkirjalla (*Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma*, nide 520, nro 7515). Ks. tuomio B. S. ja C. A. (Kannabidiolin (CBD) markkinoille saattaminen), 76 kohta.

102. Jos teollisen hampun viljely suljetuissa tiloissa vesiviljelyjärjestelmien avulla lisää vain kasvien CBD:tä eikä suurenna niiden (laillista) THC-pitoisuutta, jäsenvaltio ei voi noin vain perustella sen rajoittamista kansanterveyden suojelun perusteella. Toistan, että CBD ei tieteellisen tiedon nykytilassa ”ole huumausaineyleissopimuksessa tarkoitettu huumausaine”. [54]

103. Kolmanneksi kansallinen toimenpide, jolla rajoitetaan teollisuushampun tuotantoa suljetuissa tiloissa vesiviljelyjärjestelmien avulla, voisi läpäistä oikeasuhteisuuden arvioinnin vain siinä tapauksessa, että sitä sovelletaan johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti.

104. Istunnossa keskusteltiin siitä, täyttyvätkö kiellon johdonmukaisuutta ja järjestelmällistä soveltamista koskevat vaatimukset Romaniassa. Biohempin mukaan tämän valtion joissain maakunnissa (Constanța, Dâmbovița ja Sibiu) sallittaisiin tällainen hampun viljely. Lisäksi viranomaiset ovat saman Alban (Romania) maakunnan aikaisempien satokausien yhteydessä sen mukaan sallineet sen, että Biohemp viljelee hamppua suljetussa ja mukautetussa tilassa vesiviljelyn avulla. [55] Romanian hallitus kiisti nämä väitteet ilman että tätä kiistakysymystä olisi tältä osin ratkaistu.

105. On joka tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä tutkia, sovelletaanko rajoittavaa kansallista toimenpidettä Romanian alueella järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti.

106. Lopuksi suhteellisuusperiaate edellyttää selvitettävän, onko olemassa vähemmän rajoittavaa vaihtoehtoa kuin hampun viljelyä suljetuissa tiloissa koskeva yleinen kielto, jotta saavutettaisiin Romanian valtion tavoittelema kansanterveyden suojelun päämäärä.

107. Tästä syystä pitäisi ajatella, että sallitaan tällainen hampun viljelytapa, johon kohdistetaan tiukkaa valvontaa sen varmistamiseksi, että sadon THC-pitoisuus ei ylitä 0,2:ta prosenttia. Hankaluudet, joihin Romanian hallitus vetoaa näiden tarkastusten toteuttamisen osalta, voitaisiin mahdollisesti välttää soveltamalla suljetuissa tiloissa viljeltyyn hamppuun muiden toimenpiteiden ohella (ennakkoluvan saamista koskevan vaatimuksen lisäksi) delegoidussa asetuksessa N:o 639/2014 säädettyjä näytteenottoon perustuvia tarkastuksia THC-pitoisuuden mittaamiseksi.

108. Todettakoon lopuksi, että asetuksen N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohta on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään sellaisten hamppulajikkeiden viljely, joiden THC-pitoisuus on alle 0,2 prosenttia, kun käytetty viljelytekniikka (suljetuissa mukautetuissa tiloissa vesiviljelyn avulla) suurentaa merkittävästi niiden CBD-pitoisuutta, ellei tämä lainsäädäntö ole omiaan varmistamaan kansanterveyden suojelua koskevan tavoitteen saavuttamisen eikä sillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

[54] Tuomio B. S. ja C. A. (Kannabidiolin (CBD) markkinoille saattaminen), 76 kohta.

[55] Biohempin mukaan maakunnallisen viranomaisen hampun viljelyä varten vuonna 2020 myöntämä lupa sisälsi 400 neliömetrin suuruisen uudistetun varaston, jota käytettiin kasvihuoneeseen verrattavissa olevana suojeltuna viljelytilana. Romanian hallitus toisti tämän perustelun istunnossa, sillä lupaa haettiin 3 500 neliömetrin viljelyyn ilman että olisi täsmennetty, että niillä sijaitsi varasto.

## V Ratkaisuehdotus

109. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että Curtea de Apel Alba Iulian (Alba Iulian ylioikeus, Romania) ennakkoratkaisupyyntöön seuraavasti:

Yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta 17.12.2013 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1307/2013 sekä maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta 17.12.2013 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta N:o 1308/2013

on tulkittava siten, että

– asetuksen N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdassa sallitaan se, että maatalousmaana pidetään maata, jota käytetään hampun (*Cannabis sativa L.*) viljelemiseen suljetuissa mukautetuissa tiloissa vesiviljelyjärjestelmien avulla.

– asetuksen N:o 1307/2013 32 artiklan 6 kohta on lähtökohtaisesti esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään sellaisten hamppulajikkeiden viljely, joiden tetrahydrokannabinolin (THC) pitoisuus on alle 0,2 prosenttia, kun käytetty viljelytekniikka (suljetuissa mukautetuissa tiloissa vesiviljelyn avulla) suurentaa merkittävästi niiden kannabidiolin (CBD) pitoisuutta, ellei tämä lainsäädäntö ole omiaan varmistamaan kansanterveyden suojelua koskevan tavoitteen saavuttamisen eikä sillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi, minkä selvittäminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.